

ХІІ. ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ: УПРАВЛІНСЬКІ ТА ЦИФРОВІ АСПЕКТИ

Чумак Лариса Володимирівна

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії й методики виховання,
психології та інклюзивної освіти
Комунального вищого навчального закладу
«Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА В ЗАКЛАДІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Реалії сьогодення характеризуються інтеграцією багатьох соціальних сфер в єдиний цифровий простір. Діджиталізація «є не тільки новою соціальною ситуацією "цифрового розриву", "цифрового громадянства", "цифрової соціалізації", а й об'єктивним процесом витіснення її аналогів з економіки, культури. Цифрова реальність випереджає і обчислювальну техніку, і нашу уяву, що відображується у створенні кожного дня більше трьох ексабайт даних – еквівалент 750 мільйонів DVD» [3, с. 27].

Отже, суспільство має потребу в педагогах з відмінною інформаційною підготовкою, знанням основ цифрової дидактики, готових до самореалізації в умовах діджиталізації освітнього процесу із застосуванням цифрових технологій в практичній діяльності.

Пошуком цифрових рішень у науково-освітній сфері опікувалися такі вчені: Валявський А. Ю. і Учеваткіна Н. [1], Картукова А. [2], Качкаєва А. і Шомова А. [3], Урсова О. [4], Крумсвік Р. [5] та ін.

Реформування системи освіти, інтенсифікація діджиталізації освітнього процесу з перекладом навчальної інформації в цифровий формат загострюють проблему наявності у педагогів цифрової компетентності для адаптації освітян до швидко змінюваних вимог до педагогічного професіоналізму і забезпечення учнів – представників цифрового покоління – якісними знаннями.

Урсова О. цифрову компетентність вчителя-предметника визначає як «готовність і здатність фахівця самостійно застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології в педагогічній діяльності для вирішення широкого кола освітніх завдань» [4, с. 13].

Поняття «діджитал компетентність» Крумсвік Р. (Krumsvik R.) тлумачить як «вміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) в професійному контексті в поєднанні з хорошим педагогічним (дидактичним) розумінням і усвідомленням його значення для стратегій навчання і цифрової бази тих, хто навчається» [5, с. 47].

Картукова А. виокремлює три складових цифрової компетентності педагога, а саме: компетентність у користуванні ІКТ; загальнопедагогічна компетентність як спроможність перебудовувати зміст і методику навчання; предметнопедагогічна компетентність як володіння прийомами самостійної підготовки дидактичних матеріалів та організації комплексного використання засобів ІКТ в освітньому процесі [2, с. 8].

Отже, цифрову компетентність викладачів закладу післядипломної педагогічної освіти визначаємо як готовність професорсько-викладацького складу опанувати й використовувати у фаховій діяльності нові технології, методи, форми й засоби навчання із застосуванням технологічного інструментарію цифрової дидактики та здатність інтегрувати їх із власним професійним досвідом для інтенсифікації освітнього процесу, відповідаючого потребам і запитам освітан.

Називаючи основною характеристикою педагогічної цифрової компетентності «здатність розвивати / удосконалювати педагогічну роботу з допомогою цифрової технології в професійному контексті», Валявський А. й Учеваткіна Н. виокремлюють такі три структурних рівня її розвитку: мікрорівень – рівень педагогічної взаємодії; мезорівень – рівень розробки і впровадження курсів та інфраструктура освіти (наприклад, інтеграція ресурсів, таких як бібліотека або навчальний посібник); макрорівень – організаційний, орієнтований на управління навчальним процесом і розвиток організації. Стратегічне педагогічне лідерство є центральним компонентом педагогічної цифрової компетентності на всіх трьох рівнях». Ці науковці акцентують увагу на тому, що «володіння педагогічною цифровою компетентністю надає можливість викладачам знайти баланс між існуючими педагогічними цінностями, власними знаннями та набутими ІКТ-навичками. Коли педагоги досягають стадії розуміння, технологія стає "бесшовно інтегрованою" в їх викладацьку практику і досягнувши останньої стадії, здатності створення і впровадження освітніх інновацій, вони можуть розробляти педагогічні та дидактичні інновації з використанням ІКТ» [1, с. 476].

До того ж, спираючись на Валявського А. й Учеваткіну Н., можна

визначити, що розвиток цифрової компетентності викладачів закладів післядипломної педагогічної освіти здебільшого відбувається за двома напрямками (практичне знання, саморефлексія) і чотирма етапами (занурення, адаптація, розуміння, інновації) [1, с. 473].

Отже, враховуючи, що пріоритетним завданням післядипломної педагогічної освіти є удосконалення освітян як компетентних спеціалістів із широким колом професійних умінь і навичок їх конструктивного використання, вважаємо доречним запропонувати професорсько-викладацькому складу доповнити традиційну методику викладання такими інноваційними складовими технологічного і методичного інструментарію для оптимізації освітнього процесу в закладах неперервної освіти.

Технологічний інструментарій: технологія дистанційного навчання; технологія змішаного навчання (blended learning); технологія перевернутого навчання; технологія «ротація станцій»; технологія навчання дією; технологія евристичного навчання; технологія програмованого навчання.

Методичний інструментарій:

Інноваційні методи навчальної діяльності: навчання за методом шедоуінг (Job Shadowing); кейс-метод (Case study); Agile-метод.

Інноваційні форми навчання: коучинг; менторинг; взаємонавчання; робочі комунікації в єдиному центрі міжвузівського взаємодії; масові відкриті online-курси, створені консорціумами університетів; хакатон (англ. «hackathon»); пітч-сесія (англ. pitch); мітап (англ. meetup); стратегічна сесія; проектні сесії; інтерактивні завдання; тренувальні завдання із використанням цифрових технологій.

Інформаційні засоби навчання: наявність мережі Інтернет для доступу до інформаційного освітнього контенту; технічне обладнання (комп'ютери, планшети і плазмові панелі); інформаційно-навчальні системи; електронні дошки; електронні журнали (наукові, науково-популярні та ін.); електронні підручники; системи оперативного спілкування (чат, відеоконференції, вебіари); навчальні комп'ютерні програми; відеоматеріали різної спрямованості та ін.

Таким чином, комплексне системне осмислення й оновлення змісту і застосування запропонованого технологічного та методичного інструментарію не тільки інтенсифікує розвиток цифрової компетентності викладача в закладі післядипломної педагогічної освіти, а й значно сприятиме підвищенню мотивації вчителів до навчальної діяльності та їхньої подальшої більш успішної педагогічної діяльності, досягненню оптимального і індивідуального темпу засвоєння матеріалу і скороченню часу на освоєння освітянами

технічних навичок.

Подальші напрями наших наукових розвідок вбачаємо у визначенні методології продуктивного застосування цифрової дидактики в умовах освітнього процесу закладів післядипломної педагогічної освіти.

Перелік використаних джерел

1. Валявский А. Ю., Учеваткина Н. В. Педагогическая цифровая компетентность. *Наука. Информатизация. Технологии. Образование* : материалы XIII международной научно-практической конференции «Новые информационные технологии в образовании и науке НИТО 2020» 24-28 февраля 2020 г. г. Екатеринбург / ФГ АОУ ВО «Российский государственный профессионально-педагогический университет». Екатеринбург, 2020. С. 470–477.

2. Картукова А. А. Цифровая образовательная среда как фактор профессионального развития педагога. *Цифровая образовательная среда: новые компетенции педагога* : сборник материалов участников конференции. Санкт-Петербург : Международные образовательные проекты, 2019. С. 8.

3. Мультимедийная журналистика : учебник ВШЭ / Под общ. ред. А. Г. Качкаевой, С. А. Шомовой. Москва : Изд. дом Высшей школы экономики, 2017. 413 с.

4. Урсова О. В. Развивающий потенциал информационно-коммуникационных технологий в системе повышения квалификации учителей-предметников : автореф. дис. канд. пед. наук. спец. «13.00.04 – Теория и методика профессионального образования». Великий Новгород, 2006. 24 с.

5. Krumsvik R. A. Digital competence in Norwegian teacher education and schools. *Högre Utbildning*. 2011. № 1 (1). P. 39–51.

Дмитерчук Мар'яна Михайлівна

магістрантка

Дмитришин Марта Василівна

кандидат економічних наук, доцентка,

доцентка кафедри управління та адміністрування

Івано-Франківського навчально-наукового інституту менеджменту

Західноукраїнського національного університету

ЛІДЕРСТВО КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Пострадянський спосіб сприйняття об'єктивної дійсності зумовив збереження певних консервативних способів розуміння ролі